

Gemeenteraad Wijk bij Duurstede
t.a.v. Team Leefomgeving
Postbus 83
3960 BB Wijk bij Duurstede

Vereniging Natuur en Milieu, IVN-afdeling Wijk bij Duurstede
Walplantsoen 12
3961 CA Wijk bij Duurstede

Betreft: Zienswijze zaaknummer 99137

Wijk bij Duurstede, 15-12-2020

Geachte Raad,

Met belangstelling heeft de Vereniging Natuur en Milieu, IVN-afdeling Wijk bij Duurstede (VNMW) kennis genomen van het Ontwerp Paraplubestemmingplan kleinschalige windturbines en de Beleidsnota kleinschalige windturbines. We hebben deelgenomen aan de online bijeenkomst op 25 november 2020, waarin het ontwerp werd toegelicht door het gemeentebestuur bij monde van de wethouder duurzaamheid, betrokken ambtenaren en een belanghebbende agrariër. We hebben ons vervolgens uitgebreid verdiept in deze materie en verschillende bronnen en organisaties geraadpleegd.

De vereniging is actief bij het inventariseren, monitoren en onderhouden van kleine landschapselementen, we werken mee aan de inrichting van wandelroutes, tellen broed- en trekvogels, hangen vogelkasten op en praten mee over de landschappelijke inpassing van zonneparken. Daarmee leveren we een belangrijke bijdrage aan het mooi en leefbaar houden van ons buitengebied. Met deze activiteiten en 190 leden zijn we goed verankerd en relevant in ons gebied.

De grote lijnen

Het verbaast ons dat het gemeentebestuur deze kleine windturbines niet meeneemt (mee laat nemen) in het grotere plaatje van de energietransitie zoals die momenteel in U16 RES verband wordt uitgewerkt. Daarin worden wel zonnepanelen (bij particulieren, op industrieterreinen en bij agrariërs), zonneparken en de grote windturbines meegenomen, niet deze kleine windturbines. Waarom hier een parallel spoor wordt aangelegd wordt niet duidelijk, hierdoor ontstaat de indruk dat het hier om een ad-hoc regeling gaat. We zien deze relatie graag uitgewerkt in de Beleidsnota.

Het aantal windturbines

Veel kleine turbines doen niet alleen afbreuk aan de landschappelijke kwaliteit, ze zijn ook voor vogels veel dodelijker dan een enkele grote molen. Een recent onderzoek van de WUR van 6 juli dit jaar geeft aan dat de impact van windturbines op vogelsterfte vaak wordt onderschat. Tijdens de online bijeenkomst werd het duidelijk dat er 70 (bij agrariërs) plus 30 (bij andere bedrijven) potentiële bouwvlakken zijn waar de plaatsing van kleine windturbines via dit bestemmingplan mogelijk wordt gemaakt. Die aantallen vinden wij volstrekt onverantwoord. De gemeente verwacht geen grote aantallen, maar een maximum wordt niet genoemd. Wij stellen voor om, net als we dat hebben gedaan bij de zonneparken, een maximum in te stellen.

Energiemix

Windturbines worden meer en meer onderdeel van ons landschap. Er is wel sprake van een kentering, het aantal windturbines op land neemt nauwelijks meer toe, maar de grootte wel. Dit is een goede ontwikkeling, in plaats van veel kleine is het om meerdere redenen aantrekkelijker om een enkele

grote neer te zetten. Uit het Pondera rapport blijkt dat een grote windturbine evenveel energie levert als 600 kleine, waarmee een hagelslag aan kleine turbines kan worden voorkomen. Zonnepanelen op daken van agrarische bebouwing en gebouwen op bedrijventerreinen zien we nog veel te weinig. Vanuit landschappelijk oogpunt is deze manier van energieopwekking veel minder verstorend en daarmee de voorkeursoplossing. Wij zien graag dat hierop wordt gestuurd in het Toetsingskader.

Nut voor het eigen bedrijf

Kleine windturbines leveren nauwelijks een bijdrage aan de globale energiedoelstelling, ze zijn mogelijk wel van belang voor individuele ondernemers die daarmee hun energiebehoefte deels kunnen invullen. Terecht wordt gesteld dat het hier moet gaan over energieopwekking voor het bedrijf en dan alleen voor die gevallen waar een tekort is, dus niet als commerciële activiteit. Wij menen dat het Toetsingskader op dit punt nog aangescherpt moet worden.

Beschermingszone

Onze waardevolle natuurgebieden worden gelukkig ontzien, de Natura 2000, NNN en Groene Contour worden uitgesloten als locaties voor kleinschalige windturbines. Wat hier ontbreekt is de Kromme Rijn, waarvan vaak alleen de watergang onder het NNN-regime valt, maar niet de oevers. Niet uit te sluiten valt dat er pal op de grens van een van deze gebieden een kleine windturbine zal verschijnen. Wij stellen voor om een beschermingszone rond deze 4 waardevolle categorieën van gebieden aan te houden van 100 meter, gelijk aan de zone voor een rijks- of gemeentelijk monument. Dit doen we uiteraard ook voor de bebouwde kom van de drie kernen en de drie buurtschappen.

Stiltegebieden

Binnen de gemeentegrenzen kennen we een aantal stiltegebieden die zijn aangewezen door de provincie. Het streven is dat in die gebieden de natuurlijke geluiden de overhand hebben, als norm wordt door het RIVM 40 dB(A) als grenswaarde voor aantasting van de natuurlijke omgevingskwaliteit aangehouden (gemeten over 24 uur). Wij stellen voor om in de stiltegebieden deze norm voor te schrijven als maximale geluidsproductie van de te plaatsen windturbine.

Adviserende organisaties

Een zeer belangrijke rol is weggelegd voor de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en de Onafhankelijk Landschapsdeskundige. Zij adviseren over het al dan niet honoreren van aanvragen uit grote delen van het plangebied. Het is uit de stukken niet op te maken over welke kennis en competenties die twee organisaties moeten beschikken, ook niet wat hun toetsingskader is. Tijdens de online bijeenkomst werd gemeld dat dit de zichtlijnen en het totaalbeeld zijn. Dat vinden wij onvoldoende, we hebben behoefte aan objectieve en meetbare criteria om het landschap te beschermen, hierbij moeten ook ecologische overwegingen worden meegenomen.

Langbroekerweteringgebied

Sinds het graven van de wetering in de 12^e eeuw is in het Langbroekerweteringgebied gewerkt aan een gebied waar landbouw, water, cultuur en natuur hand in hand gaan. De Stichtse Lustwarande is uitgegroeid tot een veelgeroemd en beschreven gebied waar de oorspronkelijke verkaveling, de landgoederen en het unieke essenhakhout aantrekkelijk zijn voor fietsers en wandelaars, mensen die willen genieten van de rust en de ruimte. Pluksgewijs zijn delen van het gebied beschermd als Natura 2000, NNN of Groene Contour. Het lijkt ons onmogelijk de kernkwaliteiten van het gebied vast te houden als hier her en der windturbines met een tiphoogte van 25 meter worden neergezet.

Hardheidsclausule

Tenslotte, de hardheidsclausule. Het gemeentebestuur verschaft zich beleidsruimte om via deze clausule af te kunnen wijken van alle bepalingen uit de Beleidsnota en het daarin opgenomen Toetsingskader. Hiermee zouden in theorie windturbines kunnen worden neergezet op iedere plek zoals bijvoorbeeld een NNN gebied. Dat vinden wij ongewenst, die beleidsruimte moet er niet komen.

Verduidelijkingen en aanscherpingen

Concreet stellen wij de volgende verduidelijkingen en aanscherpingen voor:

1. In de Beleidsnota wordt nader uitgewerkt hoe de kleine windturbines passen in het totaalbeeld van energieopwekking in de gemeente en binnen de tot nu toe daarin gemaakte keuzes. Ook wordt ingegaan op de zoekgebieden voor grote windturbines op het grondgebied van de gemeente.
2. Het totaal aantal te vergunnen kleine windturbines in de gemeente wordt gemaximaliseerd op 10.
3. Altijd eerst het maximale aantal zonnepanelen op het dak, ook indien daarvoor eerst bouwkundige of andere aanpassingen nodig zijn. Pas daarna komt een kleine windturbine in beeld.
4. Toestemming alleen bij een aantoonbare energiebehoefte op het eigen bedrijf voor de primaire bedrijfsfunctie, dus niet om nevenactiviteiten van energie te voorzien. Bij een agrarische functie komen alleen grondgebonden bedrijven in aanmerking. Er wordt maximaal 1 windturbine per bedrijf vergund die op het bouwvlak moet worden geplaatst zoals dat op de dag van publiceren van het ontwerp van dit paraplubestemmingsplan in de Staatscourant was vergund, dus op 5 november 2020.
5. Rond de Natura 2000, NNN, Groene Contour en de Kromme Rijn wordt een vrijwaringszone van 100 meter aangehouden waarin geen windturbines zullen worden geplaatst. Dit geldt ook voor de bebouwde kom van de kernen en de buurtschappen Overlangbroek, Steenen Brug en Dwarsdijk.
6. In het stiltegebied worden alleen windturbines toegestaan die niet meer geluid maken dan de streefwaarde voor die gebieden, 40 dB(A).
7. Binnen zowel de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit als de Onafhankelijk Landschapsdeskundige worden natuur en ecologie als volwaardige aspecten meegewogen bij het beoordelen van aanvragen. Daarbij worden vooraf gepubliceerde objectieve en meetbare criteria gehanteerd, het gevolgde proces is transparant en het adviesrapport wordt openbaar gepubliceerd.
8. In het Langbroekerweteringgebied zullen geen windturbines worden vergund.
9. De hardheidsclausule wordt uit het beleidskader geschrapt, we houden ons aan hetgeen in de Beleidsnota is afgesproken.

Met vriendelijke groet

Vereniging Natuur en Milieu, IVN-afdeling Wijk bij Duurstede, voor deze

H.G.A. Olthof, voorzitter

A. Boer, secretaris

PS: u mag elektronisch met ons communiceren via info@vnmw.nl, kopie groenberaad@vnmw.nl